

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-297

26.4.2023

Eika Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Erstatningsoppgjør – overspenningsskade bergvarmeanlegg – tilstrekkelig utbedring?

Det oppstod en overspenningsskade/brann på sikredes bergvarmeanlegg den 3.6.22. Skaden ble bekreftet dekningsmessig over sikredes bygningsforsikring. Etter dialog med servicemann besluttet foretaket å erstatte estimerte reparasjonskostnader på kr 56 000 eks. mva. fratrullet aldersfradrag på 40 % og tillagt kr 8 400 i mva. refusjon, samlet kr 42 000. Under henvisning til at leverandør av bergvarmepumpen frarådet reparasjon av eksisterende pumpe, skiftet sikrede ut pumpen med en ny. Foretaket avsto å erstatte skaden med utgangspunkt i prisen for en ny bergvarmepumpe og la til grunn at det ikke pliktet å betale ytterligere erstatning i saken. Nemndas flertall kom til at sikrede ikke hadde krav på ytterligere erstatning da det ikke var sannsynliggjort at reparasjon ikke lot seg gjennomføre.

Saksfremstilling

Saken gjelder erstatningsoppgjør etter brann i bergvarmeanlegg og spørsmål om foretakets oppgjør i saken er korrekt.

Sikredes bygningsforsikring har følgende vilkår:

(...)

6 SKADEOPPGJØR OG EGENANDELER

(...)

6.1.2 Alternative oppgjørsmåter

Foretaket kan avgjøre om skaden skal erstattes ved:

-Kontantoppgjør,

-Reparasjon,

-Gjenoppbygging/gjenanskaffelse eller

-At foretaket skaffer tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - ting.

Ved kontantoppgjør erstattes arbeidspenger med de timepriser foretaket kan få hos sine avtalepartnere.

Dersom det ikke kan dokumenteres med faktura at arbeidspenger er betalt, erstattes disse med 75% av timetakst eks. mva. i henhold til foretakets kalkyle.

Vasking, rydding, skadebegrensning og annet ikke håndverkspreget arbeid som forsikringstaker gjør selv erstattes med kr 250 per time. Timeantallet beregnes ut fra antallet timer et firma normalt ville brukt på jobben.

Ved kontantoppgjør kan erstatningen ikke overstige det foretaket hadde måttet betale for reparasjon eller gjenoppbygging/gjenanskaffelse. Erstatningsbegrensninger - se punkt 6.3, 6.4, 6.5, 6.6 og 6.7.

Foretaket betaler merverdiavgift etter fremlagte kvitteringer der dette er berettiget.

Ved reparasjon eller gjenoppbygging/gjenanskaffelse har foretaket rett til å bestemme hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes.

(...)

6.5.2 Varmtvannsbeholder, fyrkjele, varmepumpe, boblebad o.l.

Ved bruddskade eller skade ved elektrisk fenomen på varmtvannsbeholder, -bereder, fyrkjele, pumper eller elektrisk fenomenskade på innretning for regulering av temperatur i rom i bygning, gjøres fradrag på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med 5 % for hvert hele år utstyret/innretningen er eldre enn 10 år, maksimalt 80 %.

For varmepumper luft – luft, luft - vann gjøres fradrag i erstatningen med 10 % for hvert år varmepumpen er eldre enn 5 år.

For varmepumper jord - luft - vann gjøres fradrag i erstatningen med 5 % for hvert år varmepumpen er eldre enn 5 år.

For boblebad o.l. gjøres fradrag i erstatningen med 10 % pr år for hvert år gjenstanden/objektet er eldre enn 1 år, maksimalt 80 %.

Ved skade på del av ting, legges den skadede dels alder til grunn.

For andre oppvarmingsinstallasjoner, kjøleinstallasjoner, ventilasjon og VVS gjøres fradrag med 10 % for hvert påbegynte år fra gjenstanden er 7 år, maksimalt 80 % fradrag.

(...)

Sikredes jordvarmeanlegg ble 3.6.22 skadet da skapet som inneholdt kompressor og elektronikk, kortsluttet og mini-eksploderte.

Skaden ble meldt inn til foretaket samme dag.

Leverandør av anlegget, A., var på befaring hos sikrede 10.6.22 og utarbeidet en rapport der hendelse og utbedringsløsninger ble beskrevet:

(...)

Anlegg: (T.) Diplomat bergvarmeanlegg, komplett med energibrønn.

Leverandør: Montert av (A.) i 2009

Hendelse:

Montør fra (A.) ble tilkalt fordi anlegget hadde stoppet og han konstaterte at en automatsikring i pumpen hadde slått ut.

Pumpen ble undersøkt for synlige feil før automatsikringen ble slått på igjen. Det er ikke uvanlig at automatsikringer slår ut uten at det er en reel feil på anlegget.

Når automatsikringen ble slått på igjen, startet en eksplosjonsartet brann inne i pumpen. Strømkurs til pumpen ble slått av og brannen slukket av seg selv.

Bilder av skaden vedlegges denne mail.

Vi har hatt en dialog med (T.) om hva som må byttes av deler. Hoved-komponent som er synlig skadet er mykstarter. Denne og flere kretskort må byttes.

Årsaken til at mykstarteren har begynt å brenne er vanskelig å fastslå og det er svært sjeldent dette skjer. Det kan være feil i selve mykstarteren, men det kan også være feil på motoren til kompressoren eller andre komponenter i pumpen. Det kan også være en periodisk feil som kommer tilbake på et senere tidspunkt. Selve kompressoren ble byttet for noen år siden, men kan fortsatt være feilårsaken.

Løsning 1:

Bytte av mykstarter og kretskort med synlige feil.

Gjennomgang av elektrisk anlegg i pumpen og i tilførselskabel.

Gjennomgang av komponenter i varmepumpen for eventuelle skader.

Oppstart og innstilling av parametere for drift.

Prøvedrift.

Samlet pris estimat: kr. 70 000 inklusive mva.

Det er ikke mulig å gi en fast pris på dette, siden vi ikke ser eventuelle andre skader før gjennomgang og oppstart.

Løsning 2:

Utbytte av hele bergvarmepumpen og erstatte den med en ny. Anlegget suppleres med en akkumulatortank som er standard i dag.

Demontering av gammel pumpe, levering og montering av ny pumpe med tilsvarende kapasitet.

Elektrisk tilkobling og opplæring.

Samlet fast pris: kr. 220 000 inklusive mva.

Begge alternativene kan sette i gang relativt raskt fra vår side.

(...)

Foretaket bekreftet deretter at det dekket skaden med fratrekk av aldersfradrag på 40 %.

Hei igjen.

Her dekker foretaket reparasjonskostnaden på estimert kostnad kr 70 000,- inkl. mva. med fratrekk av aldersfradrag 40%.

Ser av beskrivelsen til servicemann at det er vanskelig å sette en fastpris da det er uoversiktlig hvor stor skaden er. Skulle kostnadene endre seg så vil vi dekke dette med fratrekk av 40%. Blir omfanget betraktelig større, ønsker vi at du tar kontakt med oss så snart som mulig.

Sikrede var uenig i foretakets vurdering av skade/dekning og tilskrev foretaket 2.8.22:

La meg få utdype noen forhold:

1)

Har du i det hele tatt lest og tatt-inn-over-deg det daglig leder i (A.) skrev i Skaderapporten ?

Les igjen det jeg har uthevet i gult: "eksplosjonsartet brann" ... "det er svært sjelden dette skjer"

Du har bare kjapt og enkelt forholdt deg til standard skjønn, fulgt den lille teksten i deres poliser, og easy-peasy konkludert. Bare å mekke i stand, og jeg må få fratrekk på 40%....

Hvor mange slike svært sjeldne eksplosjonsartede branner i slike Jordvarmeanlegg har du hørt om, i din karriere hos Eika forsikring ?!

Skal dere kanskje være litt ydmyke og lettet (som meg) over at dette faktisk gikk bra, og at ikke dette Jordvarmeanlegget faktisk kunne startet en "eksplosjonsartet brann" ..som så spredde seg til huset ! 2)

Se hva som er uthevet i blått:

Selve kompressoren, selve "hjertet" i jordvarmeanlegget, ble faktisk byttet for 5 år siden !

Jeg vet ikke hvor stor andel av totalt-kostnaden denne vesentlige delen utgjør i varmeskapet, men jeg påstår at du her har oversett dette. Og altså ikke tatt dette inn i betraktningen av "fradrag for alder" !

At du mao. har begått en slurvefeil i din vurdering, som vil bety for stor "fratrekk" i oppgjøret.

Forholdet rundt at kompressor faktisk ble byttet for 5 år siden kan bekreftes av (A.)

Du utfordres også til å forklare hvordan / hvor fair det er å forsøke å anslå + lage "aldersfradrag" på helt standard elektriske komponenter. Helt tilsvarende dem som fulgte med nytt inn i anlegget i 2009.

Sammenligning:

Dersom lynet slår ned i *din* relativt nye villa, og knuser sikringsskapet (og for øvrig lager en masse annen sot og sviskader i kontakter osv.)

Er det da fair at Eika skal komme og fortelle deg at å bytte ditt nye elektriske sikringsskap fra 2009, vil medføre at du trekkes 40% i egenandel / aldersfradrag av totalkostnaden ?

3)

Se så hva som er uthevet i grønt:

(A.) er usikre på omfanget av evt. reparasjon.

De antyder en samlet pris på kr. 70.000.... men sier rett ut at de ikke kan se bort fra ytterligere skader..

Pytt sann, du vil at jeg skal gi grønt lys for reparasjon (for jeg skal jo selv dekke 40%...)

Men samtidig, i helt uforståelig og paradoksal setning til slutt, merket lilla, så skal jeg altså ta kontakt med dere "så snart som mulig" dersom "omfanget blir betraktelig større" ?! Skal jeg ringe dere, for vurdering, midt oppi en pågående total-reparasjon ? Dette er jo helt håpløst å forholde seg til.

Skal dere altså, nærmest fra dings-til-dings, kvalitetssikre og godkjenne ytterligere reparasjoner mens (A.) holder på med den (antagelig) omfattende og uoversiktlig reparasjonsjobben ?!

Det er for meg vanskelig å skjønne om Eika forsikring her helt har forstått den svært sjeldne og skumle skaden: Dette er ikke en bil, hvor man bytter en skeiv støtfanger, noen lykter og en radiator.

Dette er altså en ekstremt skummel skade, midt i hjertet av et fyrrom, i et hus til forsikringsverdi på 9 mill ++ Jeg er svært skuffet over at dere så enkelt forsøker å lempe et aldersfradrag på hele 40% over på meg. Både i relasjon til at kompressor faktisk ikke er eldre enn 5 år (fakta) samt i relasjon til utvist skjønn. Vi blir sittende igjen med usikkerhet og et, evt., greit reparert jordvarmeanlegg. Men hvor (A.) neppe vil kunne gi fullverdig garanti. Eller kanskje de kan, likevel ? Hvem vet.

Uansett, usikkerheten vil ri oss i framtiden.

For ikke å snakke om usikkerheten akkurat i høst, rundt *den fullstendig uavklarte kostnaden* jeg må ut med.... !

(...)

Det var ytterligere dialog mellom sikrede og foretaket i perioden 8.8.22 til 15.8.22 der foretaket fastholdt sitt standpunkt i saken. Sikrede varslet at han hadde avtalt at daglig leder i A., A.S., skulle komme på ny befarings til ham.

Etter gjennomført ny befarings tilskrev A.S. sikrede 17.8.22.

...

Dagens befaring viser at det er stor usikkerhet knyttet til reparasjon av eksisterende pump[^]
Vår opprinnelige prising på reparasjon var basert på utbytte av synlige skadede deler
Vi mener at vi i tillegg bør ha en gjennomgang av kompressoren for å få en sikker og forsvarlig løsning.
For å ta denne gjennomgangen trenger vi bistand fra produsent av pumpen, T.
Basert på omfang av arbeid og usikkerhet knyttet til kostnader med dette, fraråder vi reparasjon av eksisterende pumpe.
Dette er også knyttet til å kunne garantere en sikker løsning, også i forhold til eventuell brannfare.
Når det gjelder utbytte av defekt pumpe, vises til vedlagte, oppdaterte tilbud.
Montering av akkumulatortank er inkludert i dette tilbudet.

Foretaket opplyste at det kontaktet A. den 30.8.22 og da fikk opplyst at delene som var skadet i anlegget lot seg gjenanskaffe, men at A. ikke ønsket å utføre reparasjon.

Foretaket konkluderte 2.9.22 med at det erstattet reparasjonsutgifter i henhold til tidligere estimat fratrasket aldersfradrag.

På bakgrunn av anbefalingen fra (A.), valgte sikrede å skifte ut bergvarmeanlegget med et nytt anlegg. Sikrede anmodet om at foretaket erstatter kostnadene til nytt anlegg (kr 200 000). Som en minnelig løsning varslet sikrede at han aksepterer at foretaket avkorter/erstatter 50 % av totalkostnaden til nytt anlegg, m.a.o. at foretaket totalt erstatter kr 100 000.

Foretaket avviste sikredes tilbud og fastholdt 2.9.22 at det ikke var forpliktet til ytterligere erstatning i saken utover den dekning som var bekreftet.

Sikrede krever dekning for kostnader til å installere nytt bergvarmeskap og anfører at foretaket ikke kan kreve at han reparerer det eksisterende anlegget da A.S. i (A.) frarådet dette.

Forsikringsforetaket avviser ytterligere ansvar og anfører at det ikke har kommet frem nye opplysninger i saken etter det opprinnelige tilbudet av 10.6.22. Det er alltid usikkerhet knyttet til reparasjoner, og dette kan ikke medføre at reparasjonsalternativet ikke kan legges til grunn. Sikrede kan ta kontakt med foretaket for ny vurdering dersom reparasjonen blir dyrere enn først antatt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på ytterligere erstatning.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må få medhold.

Flertallet forstår saken slik at foretaket tilbyr erstatning iht. et reparasjonstilbud med kr 33 600, mens sikrede har gjenanskaffet anlegget og krever dekning for gjenanskaffelsesprisen med fradrag for 50 % aldersfradrag, totalt kr 100 000.

Sikredes forsikring har følgende oppgjørsregler:

Selskapet kan avgjøre om skaden skal erstattes ved:
Kontantoppgjør
Reparasjon
Gjenoppbygging/gjenanskaffelse eller
At foretaket skaffer tilsvarende – eller i det alt vesentlige tilsvarende – ting.

Det er etter dette foretaket som avgjør om skaden skal repareres eller den skadede gjenstand gjenanskaffes. Foretakets valg av reparasjonsalternativet er dermed i samsvar med vilkårene. Samtidig er det foretaket som har risikoen for at en reparasjon evt. blir dyrere enn først antatt, evt. på et senere tidspunkt viser seg å ikke være hensiktsmessig.

Sikrede anfører at reparasjon ikke ville gitt et fullgodt resultat.

Leverandøren av anlegget har gitt følgende tilbud:

Løsning 1:

Bytte av mykstarter og kretskort med synlige feil.

Gjennomgang av elektrisk anlegg i pumpen og i tilførselskabel.

Gjennomgang av komponenter i varmepumpen for eventuelle skader.

Oppstart og innstilling av parametere for drift.

Prøvedrift.

Samlet pris estimat: kr. 70 000 inklusive mva.

Det er ikke mulig å gi en fast pris på dette, siden vi ikke ser eventuelle andre skader før gjennomgang og oppstart.

Løsning 2:

Utbytte av hele bergvarmepumpen og erstatte den med en ny. Anlegget suppleres med en akkumulatortank som er standard i dag.

Demontering av gammel pumpe, levering og montering av ny pumpe med tilsvarende kapasitet.

Elektrisk tilkobling og opplæring.

Samlet fast pris: kr. 220 000 inklusive mva.

Begge alternativene kan sette i gang relativt raskt fra vår side.

Sikrede har en tapsbegrensningsplikt og må derfor med utgangspunkt i dette velge alternativ 1 i tråd med foretakets tilbud.

A. har senere uttalt:

Dagens befaring viser at det er stor usikkerhet knyttet til reparasjon av eksisterende pump^a

Vår opprinnelige prising på reparasjon var basert på utbytte av synlige skadede deler

Vi mener at vi i tillegg bør ha en gjennomgang av kompressoren for å få en sikker og forsvarlig løsning.

For å ta denne gjennomgangen trenger vi bistand fra produsent av pumpen, T.

Basert på omfang av arbeid og usikkerhet knyttet til kostnader med dette, fraråder vi reparasjon av eksisterende pumpe.

Dette er også knyttet til å kunne garantere en sikker løsning, også i forhold til eventuell brannfare.

Når det gjelder utbytte av defekt pumpe, vises til vedlagte, oppdaterte tilbud.

Montering av akkumulatortank er inkludert i dette tilbudet.

A. fraråder reparasjonsalternativet pga. "omfang av arbeid og usikkerhet knyttet til kostnader".

Det er imidlertid foretaket som har risikoen for at reparasjon faktisk lar seg gjennomføre og for kostnadene ved reparasjonen. Sikredes posisjon er tilstrekkelig ivaretatt gjennom dette, jf. at foretaket også sier at sikrede kan ta kontakt om reparasjonen blir dyrere enn antatt.

Sikrede har imidlertid valgt å anskaffe nytt anlegg. Nemnda mener dette må være sikredes risiko med mindre sikrede kan sannsynliggjøre at reparasjonen faktisk ikke lot seg gjennomføre fordi det ikke var noen reparatør som var villige til å påta seg oppgaven. Hvis det er tilfellet, må foretaket være ansvarlig for gjenanskaffelse av anlegget. Flertallet kan imidlertid ikke se at dette er tilstrekkelig sannsynliggjort.

Nemndas mindretall, Alexander Venås, bemerker:

Mindretallet er kommet til at sikrede må gis medhold. Leverandøren som opprinnelig estimerte kostnader for reparasjon, riktignok også da med flere forbehold, har etter befaring eksplisitt frarådet reparasjonsalternativet. Foretaket har ikke vist til noen andre fagkyndige vurderinger som tilsier at reparasjon er et reelt og rasjonelt alternativ, og en må da for oppgjøret legge til grunn det eneste andre alternativet som er skissert i saken, nemlig å bytte ut varmepumpen. Det må være foretaket, og ikke sikrede, som må kunne vise til (har bevisbyrden for) at reparasjon allikevel kan gjennomføres av andre, og for så vidt også prisen for dette. Foretaket har ifølge vilkårene anledning til å velge oppgjørsform, men det må kunne dokumentere at oppgjøret det anviser er i

tråd med faglige normer, både hva gjelder form og størrelse. Sikrede må derfor gis medhold.

Uten at det har avgjørende betydning i saken, finner jeg grunn til å legge til at reparasjon fremstår lite rasjonelt her. Saken gjelder et bergvarmeanlegg hvor det startet en eksplosjonsartet brann inne i pumpen. Allerede i leverandørens opprinnelige rapport er det beskrevet at brannårsaken er "vanskelig å fastslå, og det er svært sjeldent det skjer". Leverandøren åpner videre for at det er et periodisk problem som kan komme tilbake på et senere tidspunkt. Det opprinnelige estimatet for reparasjon bygget på å bare bytte de delene som var *synlig* skadet. Reparasjon fremstår ganske betenkelig, først og fremst på grunn av skadens art (brann i elektrisk anlegg), og at resultatet av reparasjonen følgelig fremstår svært usikkert. Videre taler sikkerhetshensyn mot en slik løsning, som leverandøren viser til. Anlegget er dessuten hovedvarmekilde i boligen. Mislykkes den usikre reparasjonen, får det en stor betydning for beboerne, iallfall i vinterhalvåret. Saken minner for øvrig om saksforholdet i FinKN 2022-106, som gjaldt skader etter lynnedslag i et varmeanlegg. I etterkant av gjennomført reparasjon, fungerte ikke varmeanlegget tilfredsstillende. Partene ble da uenige om årsaken til problemene var det opprinnelige lynnedslaget, eller andre årsaker. Også i den foreliggende saken vil sikrede ved reparasjonsalternativet løpe risikoen for usikkerhet om den usikre reparasjonen faktisk lykkes eller ikke.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).